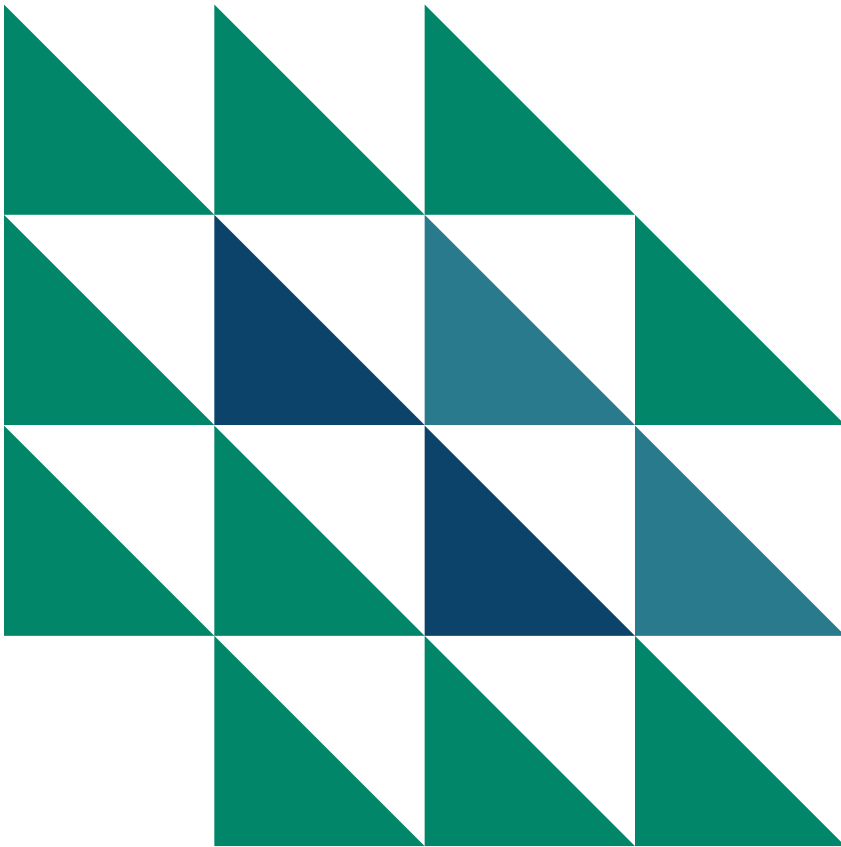

VASTUULLISEN TIETEEN
JULKAISUSARJA
5/2023

SELVITYS TIEDONJULKISTAMISEN APURAOISTA 2019 - 2021

VASTUULLISEN TIETEEN JULKAISUSARJA

Vastuullisen tieteen julkaisusarjassa julkaistaan julistuksia, linjauksia, selvityksiä, suosituksia ja muita asiakirjoja, jotka liittyvät tieteen ja tutkimuksen avoimuuteen, vastuullisuuteen, saavutettavuuteen, tiedeviestintään sekä tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen. Julkaisusarja ei ole tieteellinen vertaisarvioitu julkaisu. Julkaisusarjaa julkaisevat Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Tieteellisten seurain valtuuskunta.

JULKAISU: Selvitys tiedonjulkistamisen apurahoista 2019 - 2021
TEKIJÄT: Suvi Lahtonen ja Reetta Kettunen

Vastuullisen tieteen julkaisusarja 5:2023
Helsinki, 2023

ISSN: 2670-062X

ISBN: 978-952-5995-91-6

DOI: 10.23847/tsv.773

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -
lisenssillä. Tarkastele lisenssiä osoitteessa <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

SELVITYS TIEDONJULKISTAMISEN APURAHOISTA 2019–2021

Sisällysluettelo

Selvityksen saatteeksi	5
Merkittävä tietokirjallisuuden ja tiedonjulkistamisen tuki	6
Onnistuneita hankkeita	7
Hankkeet toteutuvat	7
Onnistumisen kokemus	9
Monipuolista näkyvyyttä	11
Merkitykset tekijyyteen	12
Viestintätaidot	14
Niukkaa rahoitusta	15
Kuinka paljon on riittävästi?	16
Apuhakauden kesto	17
Koronapandemian vaikutukset	20
Vapaa sana	22
Selvityksen toteutus	24
Vastaajaprofiili	24
Vastaajien työtilanne	25
Vastaajien hankeprofiili	26
Taustamateriaaleja	27
Tilastotietoa tiedonjulkistamisen apurahoista	29
Saapuneet hakemukset	30
Myönnettyt rahoitukset	31
Eräitä kirjallisuuden julkisen tuen myöntöjä vuodelta 2022	32
Tuki kirjailijoille ja kääntäjille	32
Tuki kustantamoille, yhdistyksille ja organisaatioille	32
Tuki saatavuuteen ja saavutettavuuteen	33
Apuhahkyselyn kysymykset 2023	34

SELVITYKSEN SAATTEEKSI

Tiedonjulkistamisen apurahoilla tuetaan monipuolista, monikanavaista ja uudistuvaa tietokirjoittamista ja tiedonjulkistamista. Tavoitteena on edistää tietokulttuurin monimuotoisuutta, elinvoimaisuutta ja saatavuutta sekä uuden tiedon hyödyntämistä yhteiskunnassa.

Apurahat ovat opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää edelleen jaettavaa valtionapua. Rahoitusesityksen apurahoista tekee Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta (TJNK), joka myös seuraa apurahojen käyttöä ja tuen merkittävyyttä. Aikaisempi katsaus *Selvitys tiedonjulkistamisen apurahoista 2010–2016* julkaistiin vuonna 2018. Se keskittyi seuraamaan erityisesti tietokirjahankkeiden valmistumista.

Vuoden 2023 kysely lähetettiin vuonna 2019–2021 tiedonjulkistamisen apurahan saaneille henkilölle. Kysymykset laajenivat kattamaan apurahoituksen merkitystä saajalleen.

Kysely vahvisti jo aiemmissa selvityksissä todetun niukkuuden apurahojen suhteen. Niukkuudesta huolimatta tiedonjulkistamisen apurahat ovat tehokkaita. Valtaosa hankkeista valmistuu. Apuraha mahdollistaa päätoimisen luovan työn edes joksikin aikaa; saajat kokevat tekevänsä työtä, jota on vaikea tehdä oman toimen ohella. Apurahakausi kehittää suotuisasti saajansa ammattitaitoa ja apuraha koetaan erittäin tarpeellisena rahoituksen muotona. Apurahoja arvostetaan syvästi.

Tiedonjulkistamisen apurahojen saajat osaavat verrata asemaansa muihin apurahojen saajiin ja oikeutetusti kyseenalaistavat luovan työn eri muotojen erilaisen aseman julkisen rahoituksen kohteena.

Yleisessä palautteessa nousi esiin toive apurahan saajien paremmasta keskinäisestä verkostoitumisesta ja yhteistyön pohjustamisesta ja siihen kannustamisesta.

Selvitys sisältää runsaasti kuvioita ja taulukoita. Mikäli saavutettavuudessa on puutteita, pyydämme ottamaan yhteyttä info@tjnk.fi. Toimitamme tiedot tällöin saavutettavassa muodossa – tieto kuuluu kaikille!

Suvi Lahtonen ja Reetta Kettunen

MERKITTÄVÄ TIETOKIRJALLISUUDEN JA TIEDONJULKISTAMISEN TUKE

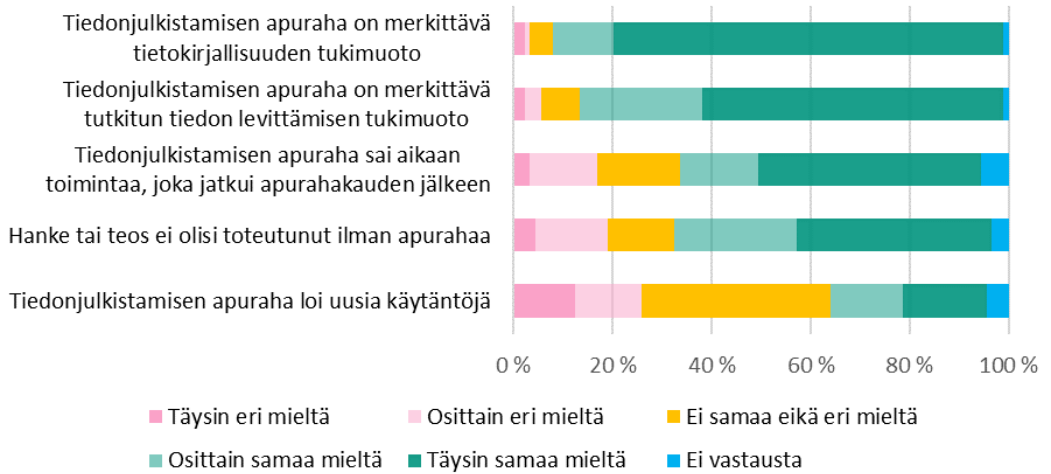
Tiedonjulkistamisen apurahoilla on kirkas tehtävä tietokirjallisuuden tukimuotona ja tutkitusta tiedosta viestimisessä ja tieteen yleistajuistamisessa. Valtaosa, 91 % kyselyyn vastanneista, oli joko osittain tai täysin samaa mieltä väittämästä ”Tiedonjulkistamisen apuraha on merkittävä tietokirjallisuuden tukimuoto”. Noin 86 % vastaajista puolestaan piti tiedonjulkistamisen apurahoja merkittävänä tutkitun tiedon levittämisen tukimuotona.

Noin 54 % vastaajista oli osittain tai täysin samaa mieltä siitä, että hanke ei olisi toteutunut ilman apurahaa. Apurahat siis lisäävät tiedonjulkistamisen toimeliaisuutta.

Toimeliaisuudella on kerrannaisvaikutus, joka ylittää sen, mihin apurahan niukimmillaan pyrkii. Vastaajista noin 61 % oli käynnistänyt apurahakaudella toimintaa, joka on jatkunut apurahakauden päätyttyä. Noin 32 % vastaajista oli tehnyt apurahakauden aikana jotain täysin uutta.

Hankkeiden toteutumista luotaavissa avovastauksista saadaan lisätietoa toimeliaisuuden luonteesta: tietokirjan lisäksi hankkeen aineistoista on kirjoitettu artikkeleja, on opeteltu käyttämään kokonaan uutta mediaa (podcast), julkaistuja lehtijuttuja syntyi enemmän kuin aluksi arvioitiin, tietokirjahanke on ollut kimmoke tutkimukseen siirtymiseen, hanke on laajentunut ja sille on haettu muita apurahoja. Apuraha mahdollistaa ja lisää yleistä toimeliaisuutta sekä saa aikaan myös yllättävää toimintaa, joka ei tiukasti katsottuna ole apurahan myöntökriteeri, mutta yhtä kaikki syntyy apurahan myötävaikuttamana.

Työskentelyapurahaan liittyviä väittämiä

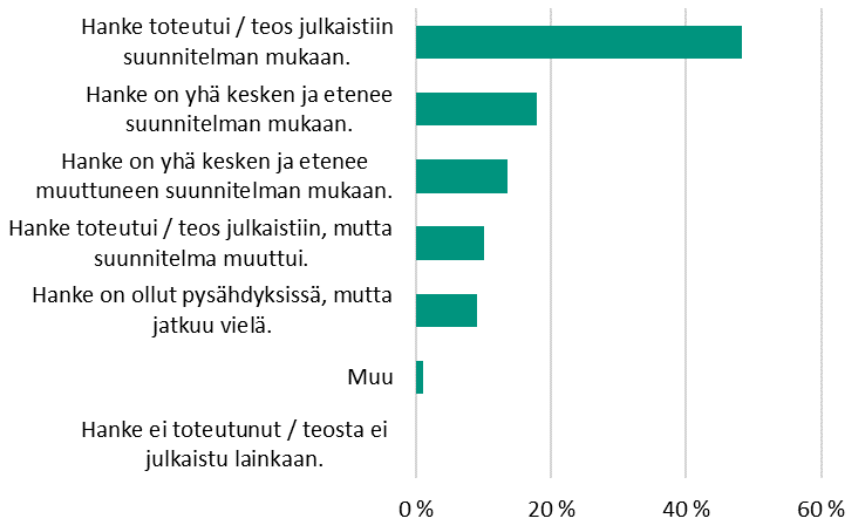

ONNISTUNEITA HANKKEITA

Hankkeet toteutuvat

Tiedonjulkistamisen työskentelyapurahoilla tehdyissä hankkeissa on erittäin korkea toteutumisasaste. Kukaan vastaajista ei ilmoittanut, että hanke olisi jäänyt toteutumatta. Vuosina 2019–2021 rahoitetuista hankkeista oli 58 % valmiita ja 32 % eteni joko alkuperäisen tai muuttuneen suunnitelman mukaan.

Toteutuiko hanke tai julkaistiinko teos?

Vastaajat luonnehtivat avovastauksissa hankkeen toteutumiseen liittyvää epävarmuutta ja toteuttamissuunnitelmien muutoksia mm. seuraavasti:

Hanke on aika paljon isompi kuin työsuunnitelmassa suunnittelin. Vaatii hurjasti arkistotyötä, mutta etenee joskin hitaammin kuin alunperin ajattelin.

Alkuperäinen julkaisuaikatauluni oli optimistinen, ja käsikirjoituskokonaisuus on muuttunut alkuperäisestä suunnitelmasta.

Julkaisumuoto muuttui, ja hanke venyi.

Aloitin uudessa työssä ja hanke oli välillä pysähdyksissä. Töiden ohessa hanketta oli raskasta edistää. Nyt deadline pakottaa pusertamaan tekstin valmiiksi kuitenkin.

Aikataulumuutoksiin oli useita syitä:

Hankkeeseen tuli mukaan toinen kirjoittaja ja hänen kiireidensä takia aikataulu on venynyt.

Oman työryhmämme elämäntilanteissa tapahtui tarpeeksi suuria

muutoksia, jotka pysäyttivät hyvin alkaneen työn. Suunnitelmat muokkaantuvat tilanteiden myötä ja työ jatkuu vähemmän intensiivisesti, mutta kuitenkin omassa rytmissään.

Työn viivästymiseen on vaikuttanut pääasiassa koronapandemia ja sen kerrannaisvaikutukset.

Toisaalta osa vastaajista toteuttaa työnsä suunnitellusti:

Sain tietokirjan käsikirjoituksen valmiiksi apurahakauden aikana. Kaupallisen kustantajan aikataulun mukaan teos ilmestyy noin 1,5 vuoden kuluttua ensimmäisestä yhteydenotosta.

Sain tiedon apurahasta elokuussa 2019, ja kirjani ilmestyi syyskuussa 2020.

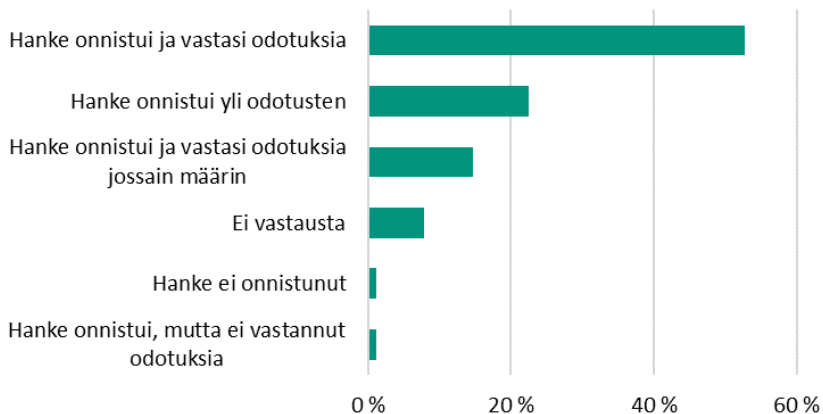
Arvioimme työn määrän ja siihen tarvittavan ajan kohtalaisen oikein.

Tietokirjan tekeminen on edennyt suunnitelman mukaisesti.

Onnistumisen kokemus

Toteutumisen lisäksi vastaajia pyydettiin luonnehtimaan hankkeensa onnistumista. Tuntuva enemmistö piti hankettaan ja omaa osuuttaan siinä onnistuneena.

Miten onnistuit työssäsi?

Työssä onnistuminen jakautui avovastauksissa pääasiassa kolmen eri näkökulman kautta: tekijyyden vahvistumisen, huomion saamisen ja huomiotta jäämisen sekä yhteistyön tekemisen kautta. Onnistumisena pidetään esim. useita kustannussopimuksia ja rahoituksen saamista useasta lähteestä. Tekijyyden vahvistumisena pidetään mm. projektinhallintataitojen karttumista, suunnitelmassa pitäytymistä, yleistä tyytyväisyyttä omaan työhön sekä palkitukseksi tulemistä. Huomion saamisena pidetään median ja muiden tahojen yleistä kiinnostusta: kirja-arvosteluja, haastatteluja ja luentopyyntöjä. Yhteistyö mainittiin erityisesti silloin, kun tekijäryhmä täydentyi esim. kuvittajalla tai muilla kirjoittajilla.

Olen saanut apuraha kahteen kirjaan ja ne molemmat saivat kustannussopimuksen ja lisärahoitusta säätiöltä [X].

Tietokirjan tekemisprosessi on ainakin ylittänyt odotukset ja opettanut paljon uusia taitoja.

Oma työni sujui juuri niin kuin ajattelin.

Kirja sai palkinnon.

Kirjani johdosta tehtiin noin 10 lehtijuttua (haastattelua) pääosin valtakunnalliseen mediaan sekä julkaistiin kirja-arvosteluja. Minua pyydettiin haastateltavaksi myös television suoraan uutislähetykseen. Kaikki tämä sekä luentopyynnöt tekivät kirjani sanomaa tunnetuksi. Kirjani oli myös Helmetin varatuimpien tietokirjojen listalla.

Kirja julkaistiin aikataulussa ja se on saanut hyvän vastaanoton.

Framställandet av böckerna skedde helt planenligt, men mottagandet i massmedia och försäljningen blev en besvikelse.

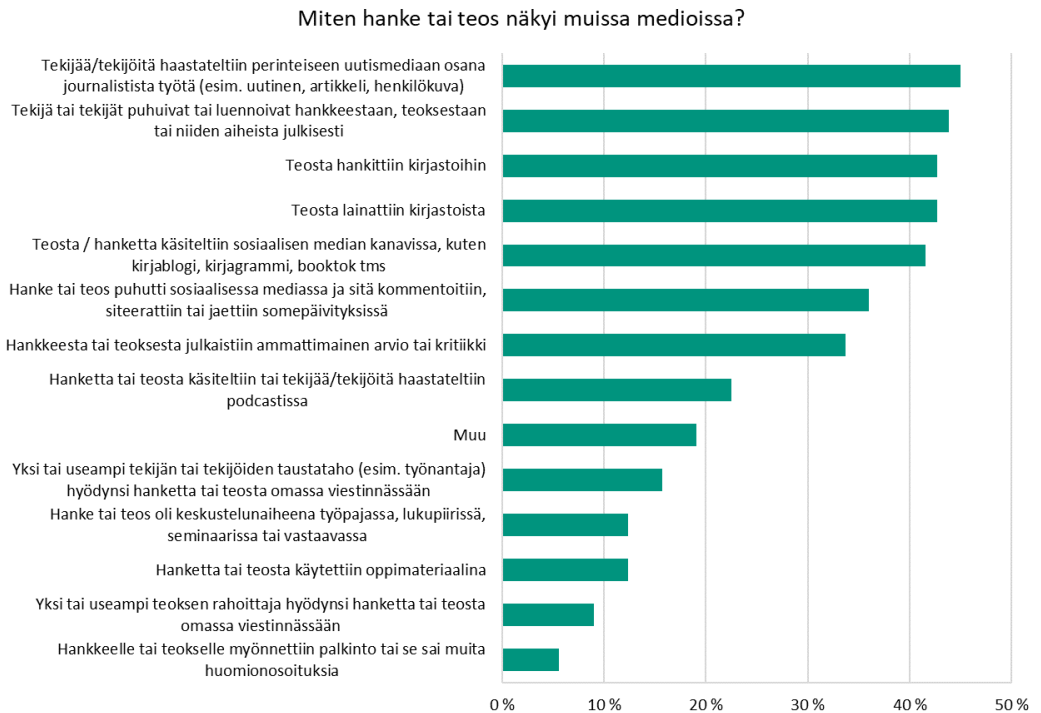
Hankkeen lopputulokselle kaavailtiin laajempaa näkyvyyttä, mikä toistaiseksi ei ole toteutunut. Toisaalta aihe ei vanhene, joten laajempi näkyvyys on mahdollista saavuttaa ajan myötä.

Kirjoittajatiimi on hiukan muuttunut ja täydentynyt uudella asiantuntemuksella. Kuvittajan tuottamat kuvat ovat upeita.

Monipuolista näkyvyyttä

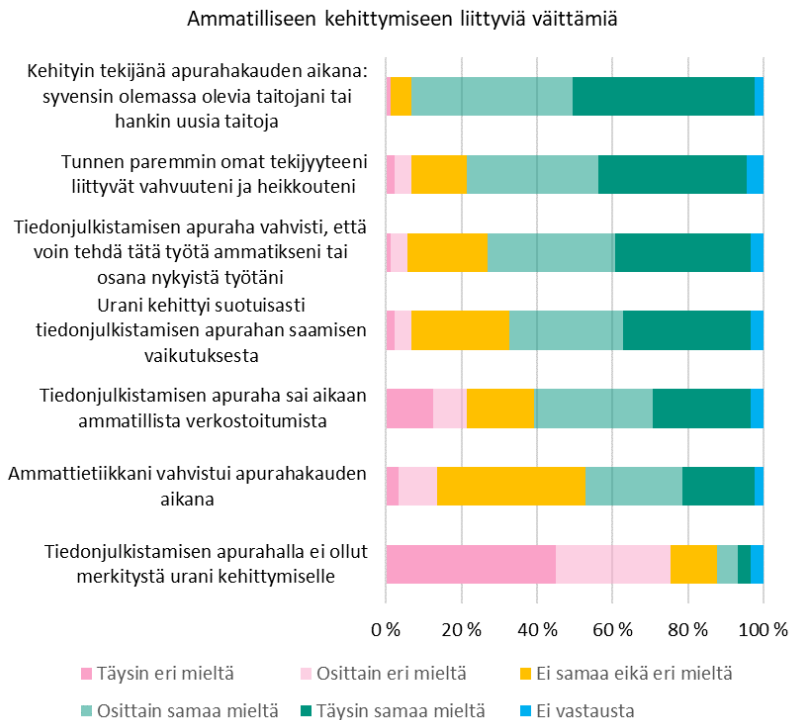
Hankkeet näkyivät tavanomaisimmin mediassa uutisina, artikkeleina tai tekijän haastatteluina, 45 % vastaajista mainitsi jonkun edellä mainituista juttutyypeistä. Muut julkiset esiintymiset ja luennot ovat lähes yhtä yleinen tapa saada näkyvyyttä hankkeelle, 44 % vastaajista kertoi esiintyneensä hankkeeseen liittyen. Kirjastot ja sosiaalinen media ovat myös yleisehköjä kanavia levittää tietoa omasta hankkeesta.

Toisaalta näkyvydessä koettiin myös pettymyksiä: huomiota ei saatu tai sitä saatiin vähemmän kuin ajateltiin.

Merkitykset tekijyyteen

Apurahalla katsottiin olevan lähes yksinomaan myönteisiä vaikutuksia vastaajan ammatilliseen kehittymiseen. Apurahakautta pidettiin suotuisana urakehityksen kannalta, apurahakaudella vastaajat syvensivät ammattitaitoaan ja hankkivat myös uusia taitoja, omat vahvuudet ja heikkoudet tunnetaan paremmin, apurahakausi vahvisti ammatti-identiteettiä ja sai aikaan verkostoitumista. Apurahakaudella katsottiin harvemmin olevan ammattietiikkaan liittyviä vaikutuksia.

Apurahakauden myönteisiä vaikutuksia kuvattiin mm. seuraavasti:

Se on nostanut profiiliani/ brändiäni freelancetoimittajana ja viestintäyrittäjänä.

TJNK:n apurahat ovat vahvistaneet tekijyyttäni ja kokemustani

ammattimaisesta kirjojen tekemisestä.

TJNK:n apuraha lopullisesti varmisti teoksen valmistumisen ja julkaisun.

Apurahan saaminen vahvisti omiin kykyihin uskomista.

Onhan se tunnustus, joten epävarmassa friikkutyössä se vahvisti ja valoi uskoa. Palautetta saa niin vähän kuitenkin.

Stipendier är alltid uppmuntrande, få är så säkra på sig själva att de inte behöver en klapp på axeln.

Selkeä kannustus! Vahvistus sille, että tietokirjallisuutta tarvitaan.

Opin käyttämään uudenlaisia teknisiä apuvälineitä tiedonjulkistamisen tukena.

Apuraha mahdollisti ansiotyöstä vapaan ottamisen ja siten paransi jaksamistani tekijänä. Tietokirjoja tehdään usein työn ohessa ja se on uuvuttavaa. Vapaan ottaminen on kestävämpi työskentelytapa ja mahdollistaa pitkäjänteisemmän uran.

Tämä apuraha mahdollisti uuden toimittamisen muodon (podcast) haltuunoton ja siinä kehittymisen ja sellaisen työtavan kehittämisen, missä perinteinen lehtijuttu ja podcast täydentävät toisiaan.

Apurahakautta toisaalta kuvattiin myös liian lyhyeksi, jotta sillä olisi merkitystä pidemmällä aikavälillä:

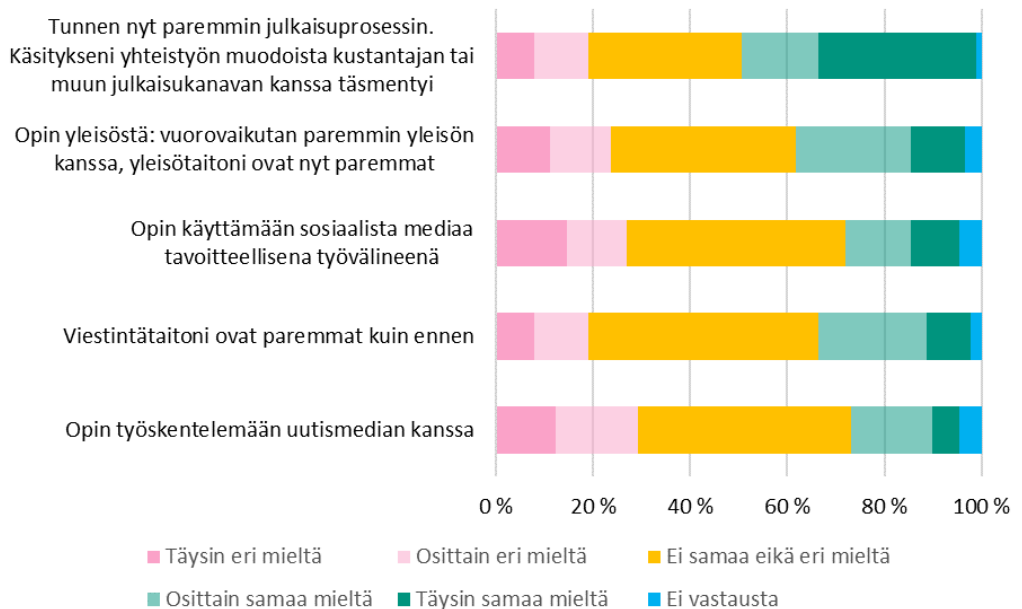
Tiedonjulkistamisen apurahat ovat mukava lisä muuhun rahoitukseen, mutta valitettavasti niin pieniä, että ne eivät tue pitkäjänteistä työskentelyä tai ammatillista kehittymistä. Vain Taiken taiteilija-apurahoja vastaavat pitkät apurahat voisivat tukea vakavaa ammatillista työskentelyä.

Viestintätaidot

Kyselyssä selvitettiin myös vastaajien viestintätaitojen kehittymistä. Noin 31 % vastaajista katsoi viestintätaitojensa kehittyneen suotuisasti apurahakauden aikana, enemmistö ei ollut samaa eikä eri mieltä. Lähes puolet vastaajista, noin 49 %, katsoi julkaisuprosessin tuntemuksen tarkentuneen apurahakauden aikana. Noin 35 % vastaajista mainitsi yleisötyöhön liittyvien taitojensa kehittyneen parempaan suuntaan.

Tästä voitaneen tehdä se johtopäätös, että useimmat apurahan saajat ovat valmiiksi taitavia viestijöitä ja kirjoittajia. Ammattikirjoittajien osuutta ei suoraan kysytty. Vastaajien tekniset taidot vaikuttavat olevan melko hyvät jo valmiiksi. Ammatilliset epävarmuudet liittyvät enemmän luovan työn tekemisen hajanaisiin ehtoihin ja tietokirjailijan usein prekaariin asemaan työmarkkinoilla.

Viestintätaitoihin liittyviä väittämiä

NIUKKAA RAHOITUSTA

Kirja-ala Suomessa on muuttunut monin tavoin viime vuosina. Kirja-alan järjestöt, tekijät ja kustantajat yhdessä, ehdottivat joulukuussa 2022 vuonna kesällä 2023 aloittavalle hallitukselle, että Suomeen laaditaan oma kirjallisuuspoliittinen ohjelma. Siinä tulisi olla tiedot kirjailijoiden ja kääntäjien työn toimintaedellytysten turvaamisesta, tuotannon tuesta, vienti-investoinneista ja kirjastojen toiminnasta (esim. Kirjailijaliitto 2022). Pienellä kielialueella ja pienellä kotimarkkinalla kirjallisuus osana kotimaista kulttuuria tarvitsee julkista tukea, ainoastaan markkinaehtoisesti tuotettuna kauno- ja tietokirjallisuus supistuu olemattomiin. Keskeisessä asemassa on kirjailijoiden ja kääntäjien toimeentulo.

Mikko Grönlundin (2019) Suomen tietokirjailijat ry:lle tekemässä selvityksessä tietokirjailijoiden taloudellisesta asemasta vuonna 2018 noin 60 % tietokirjailijoista pitää apurahaa toimentulon kannalta merkittävänä asiana. Tämä on linjassa neuvottelukunnan kyselyyn vastanneiden kanssa, joista 91 % oli joko osittain tai täysin samaa mieltä väittämästä ”Tiedonjulkistamisen apuraha on merkittävä tietokirjallisuuden tukimuoto.”

Suomen tietokirjailijat ry:n vuoden 2023 jäsentutkimuksesta käy ilmi, että noin 18 % tietokirjailijoista on päätoimisia kirjailijoita. Myös heistä osa rahoittaa tietokirjoittajan luovan työn muilla töillä. Suomen tietokirjailijoiden puheenjohtaja Timo Tossavainen on peräänkuuluttanut pitkiä työskentelyapurahoja myös tietokirjailijoille siksi, että suurin osa Suomessa julkaistuista kaikista nimekkeistä on juuri tietokirjoja. (Suomen Tietokirjailijat 2023)

Kysyttäessä, miten tiedonjulkistamisen apurahoja tulisi kehittää, nykyisten apurahojen niukkuus ja apurahan määrän kasvattaminen sai avovastauksissa eniten mainintoja.

Tiedonjulkaisemisen apurahan tasoa pitäisi ehdottomasti nostaa ja aikaa pidentää tietokirjan kirjoittamiselle. Nyt se ei kata elinkustannuksia eikä mahdollista koko kirjan kirjoittamista.

Tietokirjailijoilla ja tietokirjallisuuden kääntäjillä on haettavana huomattavasti niukemmat julkisen tuen eurot kuin kaunokirjallisuudessa

(lisätietoja liitteestä Eräitä kirjallisuuden julkisia tukimyöntöjä vuodelta 2022).

Kuinka paljon on riittävästi?

Apurahan tulisi olla vastaajien mielestä suurempi, elatusapurahaksi se on pienempi kuin esim. yksityisten säätiöiden väitöskirjatutkijoille suunnatut, suuruudeltaan noin 2100 €/kk olevat apurahat. Sopivaksi suuruudeksi ehdotetaan esim. verottoman apurahan maksimimäärää, joka on vuonna 2023 Verohallituksen mukaan 2128,96€/kk (vero.fi). Vuonna 2021 se oli n. 1972€/kk, kun tiedonjulkistamisen työskentelyapuraha oli n. 1875€/kk.

Eräs vertailukohta apurahan riittävyydelle tai niukkuudelle on kohtuullisen minimin viitebudjetti, jossa vuonna 2023 yksinasuvan aikuisen minimi on noin 1 700–1 800 €/kk iästä riippuen (Takuusäätiö 2023). Pienituloisuuden rajana pidetään 60 % mediaanitulosta (esim. Tilastokeskus 2023), joka keväällä 2023 asettuu noin 1817 euroon kuukaudessa. Tiedonjulkistamisen apurahoista maksetaan (lyhyintä 2 kuukauden apurahaa lukuunottamatta) noin 13 % eläkevakuutusmaksua (Mela 2023). Vuoden 2023 haussa TJNK:n myöntämä apuraha on laskennallisesti 2000 €/kk, jolloin eläkevakuutuksen jälkeen käteenjäävä osuus on 1817 €/kk, joka asettuu siis juuri pienituloisuuden määritelmän tai kohtuullisen minimin viitebudjetin tasolle.

Kuukausiapurahan määrä pitäisi tarkistaa vastaamaan kulttuurirahaston myöntämää määrää. Mela-maksut osuvat pahasti tjnk:n antamaan tukeen ja joutuu tekemään 200–300 eurolla lisätöitä kuukaudessa, vaikka haluaisi keskittyä kirjaan.

Kuukausiapuraha on melko vaatimaton, joten sen korottaminen vastaamaan edes väitöskirjantekijöiden kuukausiapurahaa (2200€/kk) olisi hyvä. Apurahasta maksettava melakorvaus on huomattavasti suurempi kuin palkkatyöstä. 4 kk apurahasta maksoin n. 1000€ melakorvauksia. Se olisi hyvä huomioida apurahan suuruudessa.

Jos mahdollista, kuukausiapuraha voisi olla ainakin hieman suurempi. Nykyisellään sillä on vaikea tulla toimeen, mikäli haluaa apurahakaudella keskittyä pelkästään hankkeeseensa tekemättä muita töitä. Pidän kuitenkin tärkeänä, että mahdollisimman moni

hakija voi saada apurahan, joten en kannata apurahasummien suurentamista, mikäli se johtaisi apurahansaajien määrän vähenemiseen.

Tiedonjulkaisemisen apurahan tasoa pitäisi ehdottomasti nostaa ja aikaa pidentää tietokirjan kirjoittamiselle. Nyt se ei kata elinkustannuksia eikä mahdollista koko kirjan kirjoittamista.

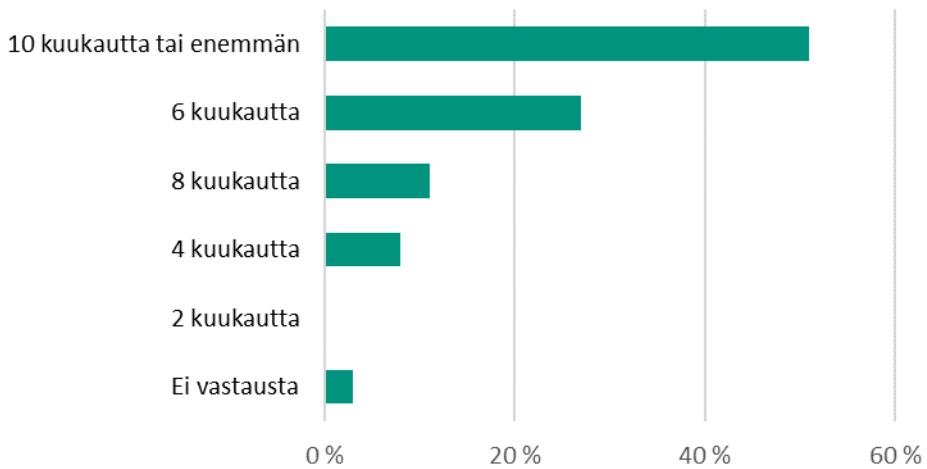
Työskentelyapurahalla ei ole tarkoitus kattaa luovaan työhön liittyviä muita kustannuksia, kuten matkakustannuksia, työvälineitä tai työtilan vuokrausta. Muut apurahojen saajaryhmät, esim. tutkijat tai taiteilijat, eivät voi vähentää tutkimustyön tai taiteellisen toiminnan menoja apurahasta, vaan verottaja kohtelee niitä tulonhankkimismenoina, jotka vähennetään apurahan saajan muista tuloista, esim. palkasta (esim. STM 2013:34). Jos muita tuloja ei ole, luovan työn tekijälle vahvistetaan tappio (vero.fi, 2.9).

Koettu niukkuus on varmasti monisyisempi ilmiö kuin mitä apurahalla työskentely julkishallinnollisesti tai sosiaalipoliittisesti katsottuna on. Käsitteet risteävät, mm. arkijärjen mukainen käsitys tulosta voi poiketa esimerkiksi verottajan määrittelemästä tulosta. Myös työstä vapaana olon käsite, jota käyttävät niinikään verottaja, eläkevakuuttaja ja työvoimaviranomainen, voi olla apurahan saajalle sumea. Elatusapuraha tai työskentelyapuraha on tarkoitettu yksinomaan elinkustannusten kattamiseen, ei muuhun, toisin kuin esim. nk. kohdeapurahassa. Apurahan niukkuutta on vaikea määritellä itse apurahasta käsin, ja siksi on kiinnostavaa verrata työskentelyapurahaa pienituloisuuden määritelmään. Apurahojen yleinen koko ja apurahakentän järjestelmällinen tarkastelu rajautuu kuitenkin tämän selvityksen ulkopuolelle, vaikka vastaajat viittaavatkin muihin työskentelyapurahojen myöntäviin tahoihin.

Apurahakauden kesto

Apurahakauden keston toivotaan olevan yleisesti nykyistä pidempi. Noin puolet vastaajista, 51 %, piti 10 kuukauden tai pidempää apurahakautta ihanteellisimpana.

Toivottu työskentelykauden pituus?

Vastaajat toivovat siis jonkin verran suurempia ja kestoaltaan pidempiä, noin 10 kk:n apurahoja.

Kirjantekijälle pitkä apuraha on tietysti optimaalinen, mutta laajemmasta näkökulmasta ajateltuna kannatan mieluummin useampia vähän pienempiä apurahoja kuin entistä harvemmalle joukolle jaettavia pitkiä.

Apurahakaudet ovat aivan liian lyhyitä. [...] Pidän vakavana yhteiskunnallisena ongelmana sitä, että faktapohjaiselle sisällöntuotannolle ei ole Suomessa vastaavia rahoitusmahdollisuuksia kuin fiktiolle.

Vuodessa tietokirja olisi mahdollista saada julkaistavaksi saakka.

[T]osiasiallisesti kattavan tietokirjan ammattimainen kirjoittaminen (kokonaan, yksin) vaatii vähintään puoli vuotta päätoimista työskentelyä.

Ei kokonaista tietokirjaa tehdä 2 kuukaudessa, kirjasta riippuen 6–12kk olisi hyvä kesto, varsinkin kun tietokirjamyynnillä harvemmin nykyään voi elää.

Myös lyhyille apurahajaksoille katsotaan olevan paikkansa, toisaalta mainitukseksi tulee myös se, että kauden kesto on viime kädessä riippuvainen hankkeen luonteesta.

Pienempien hankkeiden kohdalla toki 4–6 kuukautta voi myös riittää, mutta mikä tahansa isompi hanke vaatii niin monta työvaihetta, että lyhyt työskentelyjakso kattaa vain osan työstä.

Minusta on käytännössä mahdotonta nimetä "ihanteellista apurahan kestoa", sillä se riippuu niin täysin toteutettavasta projektista: toisinaan 2 kk voi riittää, toisinaan tarvetta on pitkäjänteisen työskentelyn rahoittamiselle.

Yleisesti vastaajat linjaavat, että tietokirja harvoin tulee valmiiksi ainoastaan yhdellä apurahalla, jotkut vastaajat mainitsevat rahoittavansa työskentelynsä useasta lähteestä.

Ihanteellinen apurahakauden kesto on sellainen, että sen kuluessa hanke on mahdollista toteuttaa (aikaa ei mene uusien apurahojen hakemiseen, vaan sen voi käyttää itse työhön. Työn keskeytymisen riski myös pienempi kun rahoitus ei ole katkolla kesken projektin)

Nyt yhdistin saamani apurahan toiseen apurahaan ja säästöihini ja kykenin olemaan 5 kuukautta vakituisesta työstä vapautettuna. 6 kuukauden jakso olisi mahdollistanut vielä yhden editoimiskerran käsikirjoitukselle.

8 kk (tai pitemmällä) apurahalla olisi todella merkittävä vaikutus työskentelyyn. Se vapauttaisi sivutöiden tekemiseltä, ainaiselta rahahuolilta ja jatkuvilta muiden apurahojen hakemiselta, koska kirjaprojektit ovat niin pitkiä (helposti 1,5–2 v). Kun raha-asiat on vakaampia, se vaikuttaa mieleen ja sitä kautta työskentelyn parempaan sujumiseen ja jaksamiseen.

Pitkät apurahat kytkeytyvät vastaajien mielestä sisällön korkeaan tasoon ja hyvään laatuun:

Hyvän narratiivisen tietokirjan kirjoittaminen on useiden vuosien

työ.

Tutkiva tiedejournalismi on melkein yhtä hidasta kuin perustutkimus. Kun tekee kirjaa tulehtuneesta aiheesta, työ hidastuu melkoisesti, koska joutuu kirjoittamaan erityisen tarkasti.

Olisi kiinnostava selvittää tietokirjallisuuden eri lajien näkökulmasta erilaisten työskentelyjaksojen kestoja. Vastauksissa on havaittavissa joitakin merkkejä erilaisten hankkeiden vaatimasta intensiteetistä ja vaadittavan taustatyön määrästä.

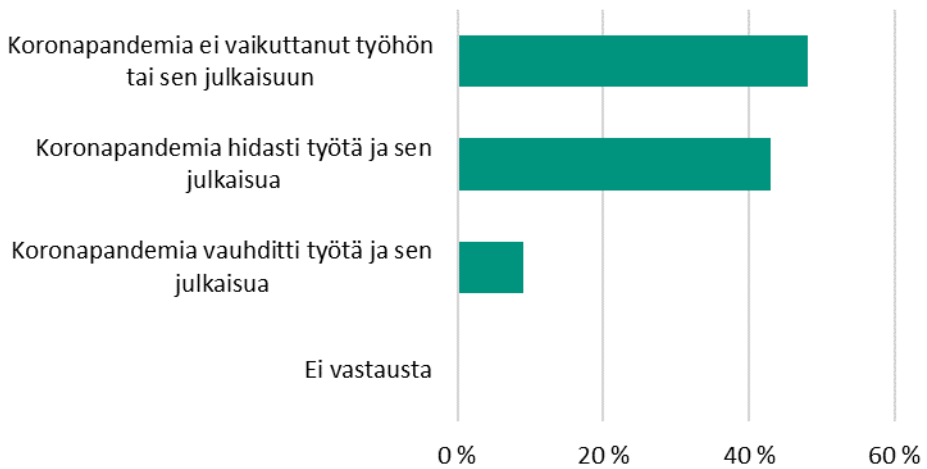
Tiedonjulkistamisen apurahoihin kohdistuu kova hakupaine. Suurin osa hakijoista jää ilman rahoitusta (lisätietoa liitteestä Tilastotietoa tiedonjulkistamisen apurahoista). Rahoituspäätökset perustuvat vertaisarviointiin ja kokonaisharkintaan. Lisätietoa apurahojen myöntämisestä kriteereineen löytyy verkosta, <https://tjnk.fi/fi/apurahat>.

KORONAPANDEMIAN VAIKUTUKSET

Kysely kohdentui tiedonjulkistamisen apurahan saajille vuosilta 2019–2021. Apurahalla työskenneltiin siis aikana, jota leimasi koronapandemia ja sen mukanaan tuomat rajoitukset.

Niukka enemmistö (48 %) vastaajista oli sitä mieltä, ettei koronapandemia vaikuttanut työhön tai sen julkaisuun. Toisaalta 43 % vastaajista kertoi, että koronapandemia hidasti työtä ja sen julkaisua. Noin 9 % vastaajista oli sitä mieltä, että koronapandemia vauhditti työskentelyä.

Koronapandemian vaikutukset

Koronapandemian aiheuttamiksi hidastaviksi tekijöiksi nimettiin mm. haastattelujen uudelleen järjestäminen, matkustamisen vaikeutuminen ja arkistotyön mahdottomuus.

Arkistotyö oli koronapandemian aikana mahdotonta. Vaikka diginä materiaalia [on] saatavissa aika hyvin, kaikkea arkistomateriaalia ei ole verkossa.

Korona todella hidasti, sillä että paitsi kotona oli kaaos, myös muualla vaikutti olevan: kukaan ei vastannut viesteihin, haastatteluja oli vaikea saada, ja niin edelleen. Projekti hidastui melkein vuodella.

Useampi sovittu haastattelu lykkääntyi tartuntojen, karanteenin ja varovaisuuden takia.

Kirjan lukuisat haastattelut tehtiin etänä.

Koronapandemian myönteisiä vaikutuksia kuvattiin mm. seuraavasti:

Pandemia vahvisti työskentelyrauhaa.

[S]aimme todella paljon haastatteluita, koska ihmiset eivät voineet

tehdä päivätyötään ja heillä oli aikaa sekä halua puhua meille.

Minulla oli hyvin aikaa ja rauhaa kirjoittaa, kun maailma ympärillä hiljeni ja hidastui. Lisäksi korona toi kirjaani syvyyttä ja omakohtaisia ajankohtaisia kokemuksia.

[O]li enemmän aikaa itse tekniseen toteutukseen.

Koronapandemia aiheutti myös kasvanutta arjen kuormitusta:

Perhessä korona kävi kaikki läpi ja osan jopa kahteen kertaan. Perheessä korona aiheutti myös muuta huolta, mikä vei voimavaroja.

Koronapandemia aiheutti yksityiselämään niin suuria paineita ja muutoksia, että ainoa, josta pystyi hieman joustamaan, oli tietokirjan kirjoittaminen.

Otimme lapset pois päiväkodista ja yritin tehdä töitä samalla. Tilanne vaikeutti myös tämän hankkeen etenemistä, sillä kokonaiskuormitus oli liian suuri.

Koronasta oli siis kahtalaisia kokemuksia. Ne vastaajat, joita pandemia haittasi, mainitsivat useammin lisääntyneestä kuormituksesta avovastauksissa.

VAPAA SANA

Kyselyn lopussa oli vapaan sanan osio, johon annettiin kiitettävän runsaita ja monipuolisia vastauksia. Vapaan sanan vastaukset voidaan luokitella viiteen ryhmään: eniten mainintoja sai apurahojen niukkuus. Vastaajat pohtivat myös tietokirjallisuuden moniulotteisuutta, olivat huolissaan luotettavan tiedon tavoittavuudesta, halusivat lisää verkostoitumis- ja yhteistyömahdollisuuksia sekä muistuttivat, että apurahoitetuista hankkeista tulee viestiä näkyvästi.

Apurahojen niukkuutta luonnehdittiin mm. seuraavasti:

Apurahakaudet ovat aivan liian lyhyitä.

En osaa kuin toivoa, että juuri tätä apurahamuotoa laajennettaisiin.

Laajoissa hankkeissa tarvitaan useampivuotista rahoitusta.

Tiedonjulkaisemisen apurahan tasoa pitäisi ehdottomasti nostaa ja aikaa pidentää tietokirjan kirjoittamiselle. Nyt se ei kata elinkustannuksia eikä mahdollista koko kirjan kirjoittamista.

Tietokirjallisuuden moniulotteisuutta mietittiin sekä aiheiden, monimediaisuuden että eri yleisöjen tavoittamisen suhteen:

Miten saadaan tiktok-sukupolvi kiinnostumaan tutkitusta tiedosta? Ei ainakaan perinteisillä tietokirjoilla. Kenties apurahaa voisi kohdistaa myös sosiaalisen median projekteihin, käytännössä videoformaatteihin.

[V]ähemmistöasemassa olevia ihmisiä käsitteleville kirjoille ei koeta olevan kysyntää. Tämän vuoksi myös rahoittajia ja julkaisukanavia on haasteellista löytää.

Toivoisin rohkeutta jakaa runsaammin monipuolisesti erilaisille aihepiireille.

Toivon ajattelun laajentamista pois ”pelkistä” tietokirjoista monikanavaisuuteen –varsinkin jos ja kun apurahanhakijalla on hyvä kokemus itsellään myös muodoltaan kokeilevista tiedonjulkistamisen projekteista.

Vastaajat totesivat, että luotettava tieto ei nykyisellään tavoita kaikkia.

Toivoisin, että enemmän huomioitaisiin, miten tavoitetaan yleisö, joka ei muuten osaa etsiä luotettavaa tai hakeudu tieteen tai tiedon äärelle. Tällä hetkellä maailma jakautuu tietäväisiin ja ei-tietäväisiin, ja tuntuu, että tietokirjallisuutta tehdään lähinnä tietäväisille.

Kannan [...] huolta yleissivistyksen laskusta.

SELVITYS TIEDONJULKISTAMISEN APURAOISTA 2019 – 2021

Verkostoitumismahdollisuuksia ja yhteistyötä peräänkuulutettiin esim. yhteiskirjoittamisen ja yhteisten tapaamisten kautta.

Vaikka Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ei suoraan välitä yhteistyökumppaneita, se järjestää säännöllisesti tilaisuuksia, joissa voi myös tavata muita tietokirjallisuuden alalla toimivia ihmisiä. Neuvottelukunta viestii myös apurahansaajista ja toteutuneista hankkeista kotisivullaan, jolla julkaistaan mm. apurahansaajien haastatteluita ja onnistuneita hankkeita esitteleviä tekstejä.

SELVITYKSEN TOTEUTUS

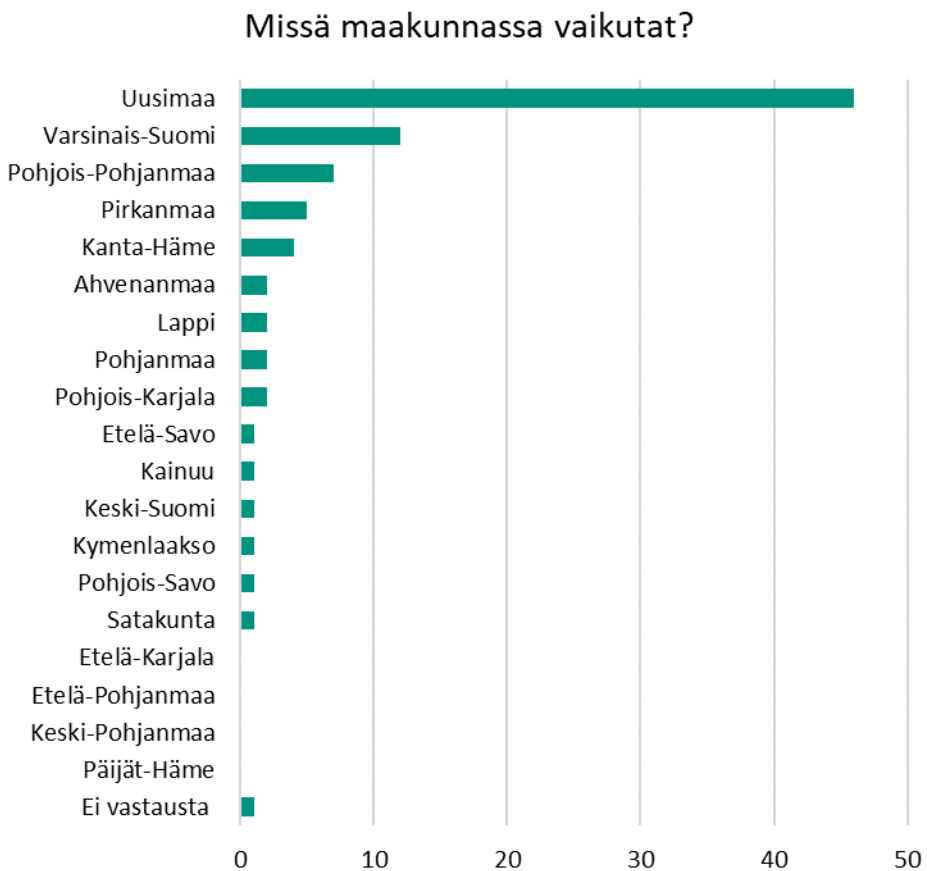
Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta teetti alkukevästä 2023 vuosina 2019–2021 työskentelyapurahan saaneelle 206 henkilölle kyselyn apurahasta ja sen vaikutuksista. Kyselyn tavoitteena oli selvittää apurahatyöskentelyn kerrannaisvaikutuksia, hankkia tietoa tiedonjulkistamisen apurahojen nykyisestä toimivuudesta ja käyttää kyselyn vastauksia tiedonjulkistamisen apurahojen kehittämiseen.

Kysely oli avoinna 13.2.–2.3.2023 ja sen kaikkiin kysymyksiin vastasi 89 henkilöä eli vastausprosentti oli 43 %. Osittaiset (14 kpl) ja täysin tyhjät (11 kpl) vastaukset jätettiin kokonaistarkastelusta pois, koska osittaiset vastaukset eivät muuttaneet yksittäisten kysymysten kohdalla vastausten keskinäistä jakaumaa. Osittaisten vastausten joukossa ei ollut avovastauksia, jotka ovat erityisen arvokkaita täydentämään prosenttijakaumina esitetyistä vastauksista syntyvää käsitystä apurahojen merkityksestä.

Vastaajaprofiili

Tyypillinen vastaaja oli Uudellamaalla vaikuttava nainen. Yliopistomaakunnista nousivat esiin Uusimaa, Varsinais-Suomi, Pohjois-Pohjanmaa ja Pirkanmaa. Myös Kanta-Häme erottautui maakuntana, josta kyselyyn oli vastannut useampi vastaaja. Apurahoja on haettu ja saatu joka puolelta Suomea. Apurahojen valtakunnallinen kattavuus siis toteutuu, mutta painottuu väestötiheyden mukaan niihin maakuntiin, joihin suomalaiset keskittyvät muutenkin.

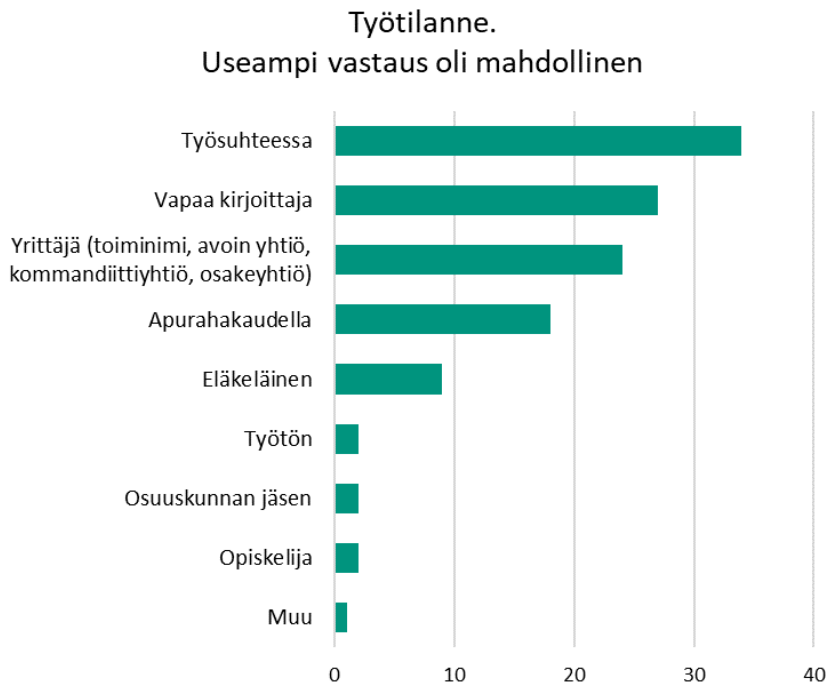

Vastaajista 67 % oli naisia ja 31 % miehiä. Vastausvaihtoehdon muu valitsi yksi vastaaja ja yksi jätti vastaamatta kysymykseen (n= 89).

Vastaajien työtilanne

Vastaajien työtilanne on moninainen: vaikka useimmin vastaaja kertoi olevansa työsuhteessa, vapaiden kirjoittajien, yrittäjien ja apurahalla työskentelevien määrä on myös merkittävä. Luovaa työtä tehdään erilaisin järjestelyin, joista palkkatyö on yleisin ja muut työn muodot lähes yhtäläisellä osuudella tyypillisiä. Tämä heijastanee työelämän yhä

suurempaa monipuolisuutta ja työskentelyä työn erilaisten muotojen yhdistelmissä, mutta kertoo myös siitä, että apuraha on yksi kirjallisen luovan työn mahdollistava rahoitusmuoto ja varsin keskeinen rahoituksen väline. Yrittäjien suurehko määrä on myös kiinnostava yksityiskohta, yleensä yrittäjien osuus työllisistä on noin 13 % (ks. esim. Tilastokeskuksen työvoimatutkimus); tässä kyselyssä 24 vastaajaa (n. 27 % vastaajista) kertoo olevansa yrittäjä. Enemmistö apurahansaajista profiloituu epäsuorasti tavalla tai toisella ammattikirjoittajaksi, toimittaja- tai tutkijataustaiseksi tai muuksi ammattikirjoittajaksi.

Vastaajien hankeprofiili

Vastaajista suurin osa oli saanut apurahoitusta tietokirjahankkeisiin, 83 %. Seitsemän vastaajaa eli 8 % oli saanut rahoituksen joko muun tietokirjoittamisen tai muun tiedonjulkistamisen hankemuotoihin. Prosentti vastaajista oli saanut rahoituksen tiedonjulkistamisen

yhteistoimintahankkeisiin (n = 89). Tämä vastaa tiedonjulkistamisen apurahojen tilastotietoa. Pääosa hankkeista kohdistuu tietokirjoille (Lisätieto: Tilastotietoa tiedonjulkistamisen apurahoista).

Enin osa vastaajista, 68 %, sai apurahan hankkeen alussa, mutta myös muu tahdistus on mahdollinen. Neljännes (26 %) oli saanut rahoituksen, kun hanketta oli jo toteutettu aktiivisesti. Vastaajista 6 % sai rahoituksen hankkeen viimeistelyvaiheessa tai loppusuoralla.

Selvityksessä ei kysytty, onko saaja saanut samaan hankkeeseen myös muuta rahoitusta, jolla käynnistää työskentelyä, mutta muista vastauksista käy ilmi, että useimmat tekijät rahoittavat töitään useasta lähteestä.

TAUSTAMATERIAALEJA

Grönlund, Mikko (2019) Mitä tietokirjailija tienaa? Tietokirjailijoiden taloudellinen asema Suomessa 2018. Brahea-keskus, Turun yliopisto ja Suomen tietokirjailijat ry.

https://www.suomentietokirjailijat.fi/media/julkaisut/tietokirjailijoiden-taloudellinen-tilanne-suomessa-2018_final.pdf , luettu 13.5.2023

<https://kirjailijaliitto.fi/uutiset/kirjallisuuspoliittinen-ohjelma-strateginen-ohjaus-kirjallisuuden-tulevaisuuden-mahdollistajana/>, luettu 30.5.2023

Mela. Maatalousyrittäjien eläkelaitos.

<https://www.mela.fi/apurahansaajat/vakuutusmaksut/> , luettu 14.5.2023

Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013: 34. Luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvayöryhmän raportti. https://www.painters.fi/wp-content/uploads/2016/01/14_STM-loppuraportti.pdf , luettu 14.5.2023

Suomen tietokirjailijat ry 2023, [Apurahat ovat tärkeitä tietokirjojen kirjoittamisessa – Suomen tietokirjailijoiden jäsentutkimus julki - Suomen tietokirjailijat ry](#) , luettu 22.6.2023

Takuusäätiö. Kohtuullisen minimin viitebudjetti.

<https://www.takuusaatio.fi/hallitserahojasi/mita-elaminen-maksaa/>, luettu 13.5.2023

SELVITYS TIEDONJULKISTAMISEN APURAOISTA 2019 – 2021

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta (2018). Selvitys tiedonjulkistamisen apurahoista 2010 – 2016.

https://www.tjnk.fi/sites/tjnk.fi/files/apuraha_raportti_2018.pdf, luettu 15.5.2023

Tilastokeskuksen työvoimatutkimus.

<https://stat.fi/julkaisu/cl8e9iaj0j1y70avukedyye4c> , luettu 14.5.2023

Tilastokeskus 2023 https://www.stat.fi/tup/kokeelliset-tilastot/tulorekisterin_palkat_ja_palkkiot/2023-03-08/index.html, luettu 14.5.2023

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48885/apurahojen-stipendien-ja-tunnustuspalkintojen-verotus7/> , luettu 26.5.2023

TILASTOTIETOA TIEDONJULKISTAMISEN APURAOISTA

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta myöntää tiedonjulkistamisen kohdeapurahoja yksityisille henkilöille tai työryhmien jäsenille (ei yhteisöille tai yhdistyksille) tiedonjulkistamista palvelevan työsuunnitelman toteuttamiseen lähinnä luovan työn korvauksina.

Myönnetyllä apurahalla tuetaan monipuolista, monikanavaista ja uudistuvaa tietokirjoittamista ja tiedonjulkistamista.

Apurahoja voi hakea neljään eri hankemuotoon:

Tietokirja

Apuraha on tarkoitettu uutta tietoa julkistavien tietokirjojen tekemiseen. Teos voidaan julkaista painotuotteena tai sähköisesti.

Apurahoja ei myönnetä tieteellisten tutkimusten, tutkimuskirjallisuuden, oppimateriaalien, oppaiden tai niihin rinnastettavien teosten, kuten suppealaisen ammattikirjallisuuden tekijöille eikä käännöksiin. Apurahoja ei myönnetä kuluihin.

Muu tietokirjoittaminen

Apuraha on tarkoitettu uutta tietoa julkistavien tietotuotteiden tekemiseen. Hankemuoto tarkoittaa tietokirjoittamista muissa julkaisuissa kuin tietokirjoissa. Näitä ovat esimerkiksi dokumenttielokuvien käsikirjoitukset sekä artikkelit aikakaus- ja sanomalehdissä ja verkkojulkaisuissa. Apurahoja ei myönnetä kuluihin.

Tiedonjulkistamisen yhteistoiminta

Apuraha on tarkoitettu tiedonjulkistamisen yhteistoimintamuotojen kokeilutoimintaan, erityisesti tiedon siirtymiseen tutkijakunnan ja päätöksenteon välillä, tieteen ja taiteen rajapinnalla liikkuvien hankkeiden tukemiseen ja tiedekasvatuksen tueksi.

Hankkeita voivat olla esimerkiksi tieteen kummitoiminta ja siihen liittyvä koulutus, tutkivat työpajat ja muu osallistava toiminta, tiedonjulkistamisen ja tiedeviestinnän koulutus, taiteen keinoja tiedonjulkistamisessa käyttävät hankkeet kuten tietoa julkistava teatteri, näyttelytoiminnan tukeminen sekä muut innovatiiviset ja osallistavat yhteistoimintamuodot.

SELVITYS TIEDONJULKISTAMISEN APURAOISTA 2019 – 2021

Apurahoja myönnetään kuluihin vain erittäin perustelluista syistä. Hakija perustelee ja esittää kulut omana kokonaisuutenaan työsuunnitelmassa. Esimerkkejä hyväksyttävistä kuluista ovat koulutusmateriaaleihin tms. liittyvät kulut, tilaisuuksien järjestämiseen liittyvät kulut ja julkistamiseen liittyvät kulut.

Muu tiedonjulkistaminen

Apuraha on tarkoitettu uutta tietoa julkistavan muun tietotuotteen tukemiseen. Näitä voivat olla esimerkiksi dokumenttielokuvien tuotanto, monikanavainen tiedonjulkistaminen ja muut innovatiiviset tiedonjulkistamisen muodot.

Apurahoja myönnetään kuluihin vain erittäin perustelluista syistä. Hakija perustelee ja esittää kulut omana kokonaisuutenaan työsuunnitelmassa. Esimerkkejä hyväksyttävistä kuluista ovat hankkeen toteuttamiseen liittyvät kulut ja julkistamiseen liittyvät kulut.

Saapuneet hakemukset

Vuosi	2019	2020	2021	2022
Hakemuksia yhteensä	400	412	366	280
Rahoitusta haettu yhteensä (€)	3076500	3440750	3151000	2664000
Hankemuotona tietokirja	292	286	291	201
Hankemuotona muu tietokirjoittaminen	33	31	25	18
Hankemuotona tiedonjulkistamisen yhteistoiminta	21	22	11	9
Hankemuotona muu tiedonjulkistaminen	54	73	40	52
Haettu 2 kk työskentelyapuraha	125	149	100	76

SELVITYS TIEDONJULKISTAMISEN APURAOISTA 2019 – 2021

Vuosi	2019	2020	2021	2022
Haettu 4 kk työskentelyapuraha	141	103	102	79
Haettu 6 kk työskentelyapuraha	64	83	82	68
Haettu 8 kk työskentelyapuraha	70	77	83	57

Haetun rahoituksen kokonaismäärästä puuttuvat kulujen osuudet.

Myönnetyt rahoitukset

Vuosi	2019	2020	2021	2022
Myöntövaltuus	400000	400000	570000	400000
Hakemuksia rahoitettu	61	56	85	60
Hankemuotona tietokirja	43	41	67	42
Hankemuotona muu tietokirjoittaminen	1	6	9	3
Hankemuotona tiedonjulkistamisen yhteistoiminta	7	4	5	2
Hankemuotona muu tiedonjulkistaminen	10	5	4	13
Myönnetty 2 kk työskentelyapuraha	26	18	39	28
Myönnetty 4 kk työskentelyapuraha	20	22	29	22
Myönnetty 6 kk työskentelyapuraha	9	10	11	6
Myönnetty 8 kk työskentelyapuraha	5	3	5	2
Muu	1	3	1	2

ERÄITÄ KIRJALLISUUDEN JULKISEN TUEN MYÖNTÖJÄ VUODELTA 2022

Tuki kirjailijoille ja kääntäjille

Kaunokirjallisuus ja sanataide (myöntäjänä Taiteen edistämiskeskus)

- Kohde-apurahat 172 000 €
- Taiteilija-apurahat n. 2, 4 m€ (arvio kokonaisrahoituksesta)

Kirjallisuustoimikunta jakoi taiteilija-apurahoja 2022 kaunokirjallisuuteen kirjailijoille 8 viisivuotista, 9 kolmivuotista, 17 yksivuotista ja 4 puolivuotista apurahaa sekä kääntäjille 1 viisivuotisen, 2 kolmivuotista, 3 yksivuotista ja 2 puolivuotista apurahaa.

- Kirjastoapuraha
  - kirjailijat 2 011 000 €
  - kääntäjät 424 000 €

Tietokirjallisuus

- Kirjastoapurahat (myöntäjänä Taiteen edistämiskeskus)
  - kirjailijat 219 000 €
  - kääntäjät 46 000 €
- Tiedonjulkistamisen apurahat (myöntäjänä Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta)
  - tietokirja-hankkeille 290 000 €
  - muu tiedonjulkistaminen 110 000€

Tuki kustantamoille, yhdistyksille ja organisaatioille

- Yhteisöjen toiminta-avustus 100 000 € (myöntäjänä Taiteen edistämiskeskus)
- Yhteisöjen erityisavustukset 51 000 € (myöntäjänä Taiteen edistämiskeskus)
- Tryckning av svenskspråkig skön- och facklitteratur (myöntäjänä Svenska Litteratursällskapet i Finland)
  - kaunokirjallisuus: 24 500 €
  - tietokirjallisuus: 42 700 €
- Översättning av finskspråkig skön- och facklitteratur till svenska (myöntäjänä Svenska Litteratursällskapet i Finland)

- kaunokirjallisuus: 500 €
  - tietokirjallisuus: 7 000 €
- Kauno- ja tietokirjallisuuden suomennostuki (myöntäjä Kirjallisuuden vientikeskus FILI)
  - kaunokirjallisuus 71 775 €
  - tietokirjallisuus 57 975 €
- Käännös- ja painatustuki ulkomaisille kustantajille (myöntäjä Kirjallisuuden vientikeskus FILI)
  - Kaunokirjallisuus 369 605 €
  - Tietokirjallisuus 59 290 €
- Lukijalausuntotuki (myöntäjä Kirjallisuuden vientikeskus FILI)
  - Kaunokirjallisuus 130 €
  - Tietokirjallisuus ei hakemuksia
- Promootiotuki (myöntäjä Kirjallisuuden vientikeskus FILI)
  - Kaunokirjallisuus 11 682 €
  - Tietokirjallisuus ei hakemuksia
- Näytekäännöstuki (myöntäjä Kirjallisuuden vientikeskus FILI)
  - Kaunokirjallisuus 45 135 €
  - Tietokirjallisuus 11 825 €

Tuki saatavuuteen ja saavutettavuuteen

- Vähälevikkisen laatukirjallisuuden ostotuki yleisille kirjastoille (myöntäjä opetus- ja kulttuuriministeriö)
  - noin 860 000 €
- Selkokirjallisuuden valtionavustus (myöntäjä Selkokeskus)
  - Kaunokirjallisuus 89 000 €
  - Tietokirjallisuus 16 000 €
  - Koskettelukirjat 2 000 €
  - Kehittämishankkeet 2 000 €

Tiedot on saatu ao. organisaatioilta joko kysymällä ja etsimällä myöntötietoja verkkosivuilta ja vuosikertomuksista. Tekijät pahoittelevat mahdollisia virheitä ja puutteita ja pyytävät kertomaan niistä sähköpostitse info@tjnk.fi.

APURAHAKYSELYN KYSYMYKSET 2023

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta seuraa apurahoittamiensa hankkeiden toteutumista ja vaikuttavuutta. Tämä kysely selvittää apurahatyöskentelyn kerrannaisvaikutuksia. Kyselyssä on 18 kysymystä.

Vastauksia käytetään kehittämään tiedonjulkistamisen apurahojen toimivuutta ja käytänteitä. Vastaukset käsitellään anonymisti. Vastauksia voidaan käyttää ja julkaista sellaisenaan Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan omissa raporteissa, selvityksissä ja muissa julkaisuissa sekä apurahoista viestittäessä. Vastaukset voidaan luovuttaa ulkopuolisille tahoille vain tutkimuskäyttöön.

Lisätietoja kyselystä antaa Suvi Lahtonen, info@tjnk.fi, puh. 044 3254214.

Osio I

Aluksi kysymme peruskysymyksiä hankkeen toteutumisesta. Kiitos, kun vastaat ainakin tähän osioon!

1. Mihin hankemuotoon sait tiedonjulkistamisen apurahan? Valitse sopiva vaihtoehto.
  - Tietokirja
  - Muu tietokirjoittaminen (esim. dokumenttielokuvien käsikirjoitukset, artikkelit ja verkkojulkaisut)
  - Tiedonjulkistamisen yhteistoiminta (esim. työpajat, näyttely, tiedeteatteri, tiedonjulkistamisen koulutus)
  - Muu tiedonjulkistaminen (esim. dokumenttielokuvien tuotanto, monikanavainen tiedonjulkistaminen)

2. Missä vaiheessa hanketta työskentelyapuraha saatiin? Valitse sopiva vaihtoehto.
  - Apuraha saatiin hankkeen suunnitteluvaiheessa tai työn alkuvaiheessa.
  - Apuraha saatiin, kun hanketta jo toteutettiin aktiivisesti.
  - Apuraha saatiin, kun hanke oli viimeistelyvaiheessa tai loppusuoralla.

3. Toteutuiko hanke / julkaistiinko teos? Valitse sopiva vaihtoehto.
  - Hanke toteutui / teos julkaistiin suunnitelman mukaan.
  - Hanke toteutui / teos julkaistiin, mutta suunnitelma muuttui.
  - Hanke on yhä kesken ja etenee suunnitelman mukaan.
  - Hanke on yhä kesken ja etenee muuttuneen suunnitelman mukaan.
  - Hanke on ollut pysähdyksissä, mutta jatkuu vielä.
  - Hanke ei toteutunut / teosta ei julkaistu lainkaan.

4. Voit halutessasi täsmentää edellisen kysymyksen vastausta tähän:

5. Jos hanke ei toteutunut, mikä oli tärkein syy? Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.
  - Hanke ei saanut riittävästi rahoitusta.
  - Hankkeelle ei löytynyt kustantajaa tai julkaisijaa, koska alalla on jo julkaistu tai tullaan julkaisemaan saman aihepiirin teos tai teoksia.
  - Hankkeelle ei löytynyt kustantajaa tai julkaisijaa, koska sen ei katsottu kiinnostavan tarpeeksi kohdeyleisöä.
  - Hankkeelle ei löytynyt kustantajaa tai julkaisijaa muusta syystä.
  - Kustantaja tai julkaisija vetäytyi hankkeesta.
  - Omassa tai toisen työryhmän jäsenen työtilanteessa tapahtui muutos.
  - Työryhmällä oli erimielisyyksiä.
  - Hanke oli liian suuri tai muuten epärealistinen.
  - Henkilökohtaiset syyt estivät hankkeen toteutumisen.
  - Muu syy (voit halutessasi kertoa tarkemmin kommenttikentässä)

6. Voit halutessasi täsmentää edellisen kysymyksen vastausta tähän.

Ethän anna vastauksessasi tunnistettavia henkilötietoja, terveystietoja tai muita arkaluonteisia tietoja. Vastauksia voidaan käyttää ja julkaista sellaisenaan Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan viestinnässä.

7. Miten onnistuit työssäsi? Valitse sopiva vaihtoehto.
  - Hanke onnistui yli odotusten.
  - Hanke onnistui ja vastasi odotuksia.

- Hanke onnistui ja vastasi odotuksia jossain määrin.
- Hanke onnistui, mutta ei vastannut odotuksia.
- Hanke ei onnistunut.

8. Voit halutessasi täsmentää edellisen kysymyksen vastausta tähän.

Ethän anna vastauksessasi tunnistettavia henkilötietoja, terveystietoja tai muita arkaluonteisia tietoja. Vastauksia voidaan käyttää ja julkaista sellaisenaan Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan viestinnässä.

9. Miten koronapandemia vaikutti hankkeen tai teoksen julkaisuun? Valitse sopiva vaihtoehto.
- Koronapandemia vauhditti työtä ja sen julkaisua.
  - Koronapandemia hidasti työtä ja sen julkaisua.
  - Koronapandemia ei vaikuttanut työhön tai sen julkaisuun.

10. Voit halutessasi täsmentää edellisen kysymyksen vastausta tähän.

Ethän anna vastauksessasi tunnistettavia henkilötietoja, terveystietoja tai muita arkaluonteisia tietoja. Vastauksia voidaan käyttää ja julkaista sellaisenaan Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan viestinnässä.

Osio II

Tässä osiossa kysymme tarkentavia kysymyksiä julkaistuista hankkeista tai teoksista.

11. Mikä taho oli hankkeen tai teoksen julkaisija? Valitse sopiva vaihtoehto.
- Kaupallinen toimija (esim. kustantaja, tuotantoyhtiö)
  - Ei-kaupallinen toimija (esim. voittoa tavoittelematon yhdistys, julkishallinnollinen organisaatio ym.)
  - Julkaisin hankkeen itse / Julkaisin teoksen omakustanteena
  - Muu [+avoin kenttä]

12. Kuinka kauan hankkeen tai teoksen julkaiseminen kesti alkaen siitä hetkestä, kun sait tiedonjulkistamisen apurahan? Valitse sopiva vaihtoehto.

- Hanke julkaistiin vuoden kuluessa.
- Hanke julkaistiin kahden vuoden kuluessa.
- Hanke julkaistiin kolmen vuoden kuluessa.
- Hanketta ei ole vielä julkaistu.
- En osaa sanoa.
- Muu [+avoin kenttä]

13. Tavoitettiinko hankkeen tai teoksen kohderyhmä? Valitse sopiva vaihtoehto.

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa.

14. Voit halutessasi kertoa, miten varmistuit kohdeyleisön tavoittamisesta (esim. miten kohdeyleisöä seurattiin):

15. Minkälainen oli hankkeesi tai teoksesi vastaanotto? Valitse sopiva vaihtoehto.

- Sain hyvää palautetta.
- Sain huonoa palautetta.
- Sain ristiriitaista palautetta.
- Sain vain vähän palautetta.
- En saanut palautetta.
- En osaa sanoa.
- Muu [+avoin kenttä]

16. Voit halutessasi luonnehtia palautetta, arvioita ja kritiikkejä tarkemmin tässä:

17. Miten hanke tai teos näkyi muissa medioissa? Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Hankkeesta tai teoksesta julkaistiin ammattimainen arvio tai kritiikki.

- Tekijää/tekijöitä haastateltiin perinteiseen uutismediaan osana journalistista työtä (esim. uutinen, artikkeli, henkilökuvaa).
- Teosta / hanketta käsiteltiin sosiaalisen median kanavissa, kuten kirjablogi, kirjagrammi, booktok tms.
- Hanketta tai teosta käsiteltiin tai tekijää/tekijöitä haastateltiin podcastissa.
- Hanke tai teos puhutti sosiaalisessa mediassa ja sitä kommentoitiin, siteerattiin tai jaettiin somepäivityksissä.
- Tekijä tai tekijät puhuivat tai luennoivat hankkeestaan, teoksestaan tai niiden aiheista julkisesti.
- Hanketta tai teosta käytettiin oppimateriaalina.
- Hanke tai teos oli keskustelunaiheena työpajassa, lukupiirissä, seminaarissa tai vastaavassa.
- Yksi tai useampi teoksen rahoittaja hyödynsi hanketta tai teosta omassa viestinnässään.
- Yksi tai useampi tekijän tai tekijöiden taustataho (esim. työnantaja) hyödynsi hanketta tai teosta omassa viestinnässään.
- Hankkeelle tai teokselle myönnettiin palkinto tai se sai muita huomionosoituksia.
- Teosta hankittiin kirjastoihin.
- Teosta lainattiin kirjastoista.
- Muu [+avoin kenttä]

•

18. Voit halutessasi täsmentää edellisen kysymyksen vastausta tähän:

•

19. Jos teos oli kaupallisen jakelun piirissä, miten luonnehtisit myyntiä?

Valitse sopiva vaihtoehto.

- Myynti onnistui yli odotusten.
- Myynti vastasi odotuksia.
- Myynti ei vastannut odotuksia.
- En osaa sanoa.
- Muu [+avoin kenttä]

20. Voit halutessasi luonnehtia teoksen kaupalliseen jakeluun liittyviä asioita tässä:

Osio III

Seuraavaksi kysymme tiedonjulkistamisen apurahojen vaikuttavuudesta. Mitä vaikutuksia apurahakaudella oli ammattitaitoosi tekijänä, tietokirjailijana tai tiedonjulkistajana?

21. Arvioi tiedonjulkistamisen apurahoja asteikolla 1–5:

1 = olen täysin eri mieltä, 2 = olen osittain eri mieltä, 3 = en ole samaa enkä eri mieltä, 4 = olen osittain samaa mieltä, 5 = olen täysin samaa mieltä

- Tiedonjulkistamisen apuraha on merkittävä tietokirjallisuuden tukimuoto.
- Tiedonjulkistamisen apuraha on merkittävä tietokirjallisuuden tukimuoto.
- Hanke tai teos ei olisi toteutunut ilman apurahaa.
- Tiedonjulkistamisen apuraha on merkittävä tutkitun tiedon levittämisen tukimuoto.
- Tiedonjulkistamisen apuraha sai aikaan toimintaa, joka jatkui apurahakauden jälkeen.
- Tiedonjulkistamisen apuraha loi uusia käytäntöjä

22. Arvioi tiedonjulkistamisen apurahan ammatillisia vaikutuksia asteikolla 1–5:

1 = olen täysin eri mieltä, 2 = olen osittain eri mieltä, 3 = en ole samaa enkä eri mieltä, 4 = olen osittain samaa mieltä, 5 = olen täysin samaa mieltä

- Urani kehittyi suotuisasti tiedonjulkistamisen apurahan saamisen vaikutuksesta.
- Kehityin tekijänä apurahakauden aikana: syvensin olemassa olevia taitojani tai hankin uusia taitoja.
- Tunnen paremmin omat tekijyyteeni liittyvät vahvuuteni ja heikkouteni.
- Tiedonjulkistamisen apurahalla ei ollut merkitystä urani kehittymiselle.
- Tiedonjulkistamisen apuraha vahvisti, että voin tehdä tätä työtä ammatikseni tai osana nykyistä työtäni.

- Tiedonjulkistamisen apuraha sai aikaan ammatillista verkostoitumista.
- Ammattietiikkani vahvistui apurahakauden aikana

23. Arvioi tiedonjulkistamisen apurahan vaikutusta viestintätaitoihisi asteikolla 1–5:

1 = olen täysin eri mieltä, 2 = olen osittain eri mieltä, 3 = en ole samaa enkä eri mieltä, 4 = olen osittain samaa mieltä, 5 = olen täysin samaa mieltä

- Tunnen nyt paremmin julkaisuprosessin. Käsitkseni yhteistyön muodoista kustantajan tai muun julkaisukanavan kanssa täsmentyi.
- Opin yleisöstä: vuorovaikutan paremmin yleisön kanssa, yleisötaitoni ovat nyt paremmat.
- Opin työskentelemään uutismedian kanssa.
- Opin käyttämään sosiaalista mediaa tavoitteellisena työvälineenä.
- Viestintätaitoni ovat paremmat kuin ennen.

24. Mitä muita mahdollisia vaikutuksia tekijyydellesi apurahalla oli?

25. Voit halutessasi antaa teokseesi tai hankkeeseesi liittyviä linkkejä

Osio IV

Tässä osiossa kysymme apurahan kehittämiseen liittyviä kysymyksiä. Toivomme rehellistä palautetta: ruusut ovat ihania, mutta risut kehittävät käytäntöjä.

26. Mikä on mielestäsi optimaalisin työskentelyapurahan kesto? Valitse sopiva vaihtoehto.

- 2 kuukautta
- 4 kuukautta
- 6 kuukautta
- 8 kuukautta
- 10 kuukautta tai enemmän
-

27. Voit halutessasi kommentoida ihanteellista apurahan kestoja ja siihen vaikuttavia asioita tässä:

28. Miten kehittäisit tiedonjulkistamisen apurahoja – sana on vapaa!

Osio V

Kiitos, kun olet jaksanut tänne asti! Vielä kysyisimme hieman taustatietojasi.

29. Mikä on sukupuolesi? Valitse sopiva vaihtoehto.

- Nainen
- Mies
- Muu
- En halua sanoa

30. Mikä on työtilanteesi tällä hetkellä? Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Vapaa kirjoittaja
- Työsuhteessa
- Työtön
- Yrittäjä (toiminimi, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö)
- Osuuskunnan jäsen
- Apurahakaudella
- Opiskelija
- Eläkeläinen
- Muu

31. Missä maakunnassa pääasiassa vaikutat? Valitse sopiva vaihtoehto.

- Ahvenanmaa
- Etelä-Karjala
- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- Kainuu
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi

SELVITYS TIEDONJULKISTAMISEN APURAHOISTA 2019 – 2021

- Kymenlaakso
- Lappi
- Pirkanmaa
- Pohjanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi

**Tieteellisten seurain
valtuuskunta**

**TIEDONJULKISTAMISEN NEUVOTTELUKUNTA
DELEGATIONEN FÖR INFORMATIONSSPRIDNING**